

HALLINTOKANTELUKSET

██████████ (jäljempänä ██████████) on 8.2.2021 (LSAVI/1399/2021) ja 25.3.2022 (LSAVI/4541/2022) Lounais-Suomen aluehallintovirastolle tekemillään kanteluilla ilmaissut tyytymättömyytensä Porin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen eläinlääkäripäivystyksen tasoon sekä siihen, miten eläinlääkäripäivystyksen saatavuus on yhteistoiminta-alueella järjestetty.

██████████ on 8.2.2021 (LSAVI/2784/2021) Lounais-Suomen aluehallintovirastolle tekemällään kantelulla ilmaissut tyytymättömyytensä siihen miten eläinlääkäripäivystys on Porissa järjestetty.

MERKINTÄ

██████████ ja ██████████ aluehallintovirastoon vireille saattamat kantelut kohdistuvat oleellisin osin samaan asiaan. Hallintolain (434/2003) 25 §:ssä on säädetty asioiden yhdessä käsittelemisestä. Pykälän mukaan, jos viranomaisessa tehtävä päätös saattaa merkittävästi vaikuttaa muun samassa viranomaisessa samanaikaisesti vireillä olevan asian ratkaisemiseen, viranomaisen on valmisteltava asiat yhdessä ja ratkaistava samalla kertaa. Aluehallintovirasto toteaa, että ██████████ ja ██████████ vireille saattamat ja samaa asiaa koskevat kantelut on siten tarkoituksenmukaista käsitellä yhdessä.

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

kantelut

LSAVI/1399/2021

██████████ (jäljempänä ██████████) mukaan Porin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella on vuoden 2020 loppuun asti järjestetty virka-ajan ulkopuolinen eläinlääkäripäivystys sekä tuotanto että pieneläimiä varten. ██████████ mukaan Porin kaupunki on vuoden 2021 alusta romuttanut tämän toimivan päivystysmallin yhdistämällä pien- ja suurelänpäivystyksen yhdelle päivystäjälle, joka joutuu toimimaan todella raskean paineen alla suurista potilaskäyntimääristä johtuen. ██████████ mukaan päivystävä eläinlääkäri joutuu lisäksi toimimaan ilman avustajaa.

██████████ mukaan tilanne tarkoittaa käytännössä esimerkiksi sitä, että päivystävä eläinlääkäri saattaa olla Lavialla hoitamassa hevosen ähkyä kun samaan aikaan henkeä pelastavaa apua tarvittaisiin Porin vastaanotolla. Lisäksi eläinlääkäripäivystys on vuoroin eri puolella aluetta. ██████████ mukaan tämä laskee hoidon tasoa dramaattisesti muun muassa siitä syystä, että kaikissa toimipisteissä ei ole käytettävissä esimerkiksi tehohoitoon tai anestesiaan tarvittavia välineitä tai muutoin riittävästi osaavaa henkilökuntaa potilaan asiamukaisen hoidon turvaamiseksi.

██████████ on lisäksi kantelussaan todennut, että Porin kaupungin kirjaamoon on 7.2.2021 toimitettu eläinlääkäripäivystystä koskeva adressi, joka on toimittamishetkellä saanut 4612 allekirjoitusta.

LOUNAIS-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

██████████ on 20.4.2021 täydentänyt kanteluaan. Täydennyksessään ██████████ on muun ohella todennut, että Porin elinvoima- ja ympäristölautakunta on 3.3.2021 päättänyt siitä miten päivystys hoidetaan 1.4.-31.8.2021 välisellä ajalla. ██████████ näkemyksen mukaan päivystys ei kuitenkaan ole toiminut asianmukaisella tavalla.

LSAVI/4541/2022

██████████ on 25.3.2022 aluehallintovirastoon saapuneella kantelulla esittänyt tyytymättömyyttään Porin alueen pieneläinpäivystyksen toimintaan. ██████████ mukaan Porin alueen pieneläinpäivystyksen järjestämisestä on neuvoteltu pitkään. ██████████ mukaan Porin elinvoima- ja ympäristölautakunta on kokouksessaan 30.6.2021 tehnyt päätöksen palvelun hankkimisesta Eläinlääkäriasema Evidensia Oy:ltä. Edellytyksenä on ollut muun muassa päivystyksen sijainti maksimissaan 15 minuutin ajomatkan päässä Porin kauppatorilta. ██████████ mukaan palvelun tuottaminen ei kuitenkaan alkanut sopimuksen mukaisesti 1.9.2021 ja palvelua on lisäksi tuotettu sovitusta poiketen Evidensian Raision ja Tampereen toimipisteissä.

██████████ näkemyksen mukaan palvelun siirto näin kauas on eläinlääkintähuoltolain 14 §:n vastaista sekä vaarantaa potilasturvallisuutta ja asettaa palvelua tarvitsevat eriarvoiseen asemaan. ██████████ mukaan palvelun siirto kauas yhteistoiminta-alueen ulkopuolelle vaikuttaa palvelun saatavuuteen päivystysaikaa laajemminkin.

██████████ kantelu

LSAVI/2784/2021

██████████ (jäljempänä ██████████) on 8.2.2021 aluehallintovirastoon saapuneessa kantelussa esittänyt huolensa siitä, miten lakkautusuhan alla oleva eläinlääkäripäivystys tullaan tulevaisuudessa järjestämään. ██████████ mukaan olisi kohtuutonta jos hoitoa tarvitsevan eläimen kanssa olisi lähdeittävä päivystykseen liki 200 kilometrin päähän Turkuun tai Tampereelle. ██████████ näkemyksen mukaan tilannetta ei voida pitää eläinten terveyden ja hyvinvoinnin turvaamisen kannalta hyväksyttävänä.

SELVITYKSET

Kanteluiden selvittämiseksi aluehallintovirasto on 16.2.2021 pyytänyt Porin kaupungin ympäristöterveysjaostolta ja 25.4.2022 Porin kaupungilta selvitystä kanteluissa esiteytyistä seikoista.

Porin kaupungin ympäristöjaoston selvitys 25.5.2021 (Ote pöytäkirjasta 20.5.2021)

Jaoston selvityksen mukaan Elinvoima- ja ympäristölautakunta on käsitellyt eläinlääkäripäivystyksen järjestämistä kokouksissaan 10.2.2021 ja 3.3.2021 sekä asiaa koskevassa erillisessä seminaarissa. Selvityksen mukaan lautakunta on saanut tiedokseen ██████████ adressin kokouksessaan 10.2.2021. Selvityksen mukaan lautakunta on kokouksessa 28.4.2021 hyväksynyt tarjouspyyntöluonnoksen pieneläinpäivystyksen hankkimiseksi yksityiseltä toimijalta. Tarjouskilpailu on avattu 29.4.2021 ja se on ollut auki 26.5.2021 saakka.

Jaosto on selvityksessään todennut, että mikäli tarjouskilpailun kautta päädytään hankkimaan pieneläinpäivystys yksityiseltä toimijalta, jää kaupungin eläinlääkintäyksikön tehtäväksi päivystysaikana tuottaa suurelänpäivystys sekä hoitaa kiireelliset eläinsuojeluasiat. Selvityksen mukaan suurelänpäivystyksen tuottamiseen riittävät hyvin yhteistoiminta-alueen 6,5 praktikkoeläinlääkäriä virkaa, koska kaupungineläinlääkäriiden päivystysvelvollisuus on yksi päivystys viidestä eläinlääkäriä kohden. Jaosto on selvityksessään todennut paheksuvansa ██████████ kantelussaan esille tuomaa

epäasiallista kirjoittelua sosiaalisessa mediassa ja pitää sitä loukkaavana sekä toimialajohtajaa että päivystäviä kaupungineläinlääkäreitä kohtaan.

Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnan kokous 3.3.2021

Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnan kokousta 3.3.2021 koskevan pöytäkirjaotteen mukaan eläinlääkäripäivystyksen tuottaminen eriyttynä muodostui vuoden 2020 aikana käytännössä mahdottomaksi määräaikaisten eläinlääkäreiden ja sijaisten huonon saatavuuden takia. Lisäksi eläinlääkintäyksikön nykyiset vakanssit (6.5 praktikkoeläinlääkäriä virkaa) eivät riitä kuin yhden päivystysringin pyörittämiseen, koska eläinlääkäreiden päivystysvelvollisuus on joka viides arki-ilta ja viikonloppu (1/5). Pöytäkirjan mukaan jo yhden ringin pyörittäminen tällä vakanssimäärällä edellyttää, että sairauspoissaoloja ei saisi tulla ja että vuosilomiin ja päivystysvapaisiin olisi aina sijainen käytettävissä. Kahden eri päivystysringin ylläpitäminen edellyttäisi viiden uuden kaupungineläinlääkäriä tai 1-2 uuden päivystävän eläinlääkäriä viran perustamista sekä onnistunutta rekrytointia vakansseihin.

Pöytäkirjan mukaan eläinlääkäriresurssissa olevien puutteiden johdosta tilanne on keuhasta 2020 johtanut siihen, että pieneläinpäivystystä on jouduttu suuressa määrin pyörittämään suurelänringin eläinlääkäreiden voimin niin, että nämä ovat joutuneet ottamaan suurelänpäivystysvuorojen lisäksi runsaasti pieneläinpäivystysvuoroja sekä tekemään ylimääräisiä suurelänpäivystysvuoroja. Pöytäkirjan mukaan päivystyspalvelun lainmukaista tuottamista on lisäksi vaikeuttanut budjettikehyksen voimakas leikkaaminen.

Pöytäkirjassa on todettu, että työnantajan neuvotteluesityksen mukaisesti vuoden 2021 alusta alkaen eläinlääkäripäivystys on Porin yhteistoiminta-alueella järjestetty siten, että arkisin alueella päivystää yksi eläinlääkäri kerrallaan sekä suur- että pieneläimiä, ja viikonloppuisin sekä pyhäpäivisin päivystää yhtäaikaa kaksi eläinlääkäriä, jotka sopivat työnjaosta keskenään. Mikäli kahta eläinlääkäriä ei poikkeustilanteessa ole saatavilla, voidaan lyhytaikaisesti järjestää päivystys yhden eläinlääkäriä voimin myös pyhäpäivinä ja viikonloppuisin. Eläinlääkäripäivystyksessä työskentelee työnantajan palkkaamana eläintenhoitaja arki-iltoina klo 24 saakka ja viikonloppuisin yhden työvuoron ajan. Hoitajien työvuorojen ulkopuolella eläinlääkärit ottavat itse puhelut vastaan sekä hoitavat potilaat ilman hoitajaa. Pöytäkirjan mukaan lautakunta on katsonut järjestelyn edelleen täyttävän laissa säädetyn vaatimuksen päivystysten eriyttämiselle. Pöytäkirjan mukaan käytettävissä olevaan resurssiin kohdistuvan leikkauksen myötä eriytetyn päivystyksen tuottaminen ei ole enää mahdollista olemassa olevalla eläinlääkärimäärällä.

Lautakunta on kokouksessaan 3.3.2021 päättänyt, että eläinlääkäripäivystystä jatketaan Porin yhteistoiminta-alueella 1.4. -31.8.2021 välisenä aikana niin, että päivystyksessä työskentelee koko päivystysajan kaksi eläinlääkäriä sekä eläintenhoitaja. Mikäli kahta eläinlääkäriä ei ole saatavilla ilman, että työssä olevien kaupungineläinlääkäreiden päivystysvelvoite (1/5) ylittyy, voidaan päivystys lyhytaikaisesti järjestää yhden eläinlääkäriä voimin. Kaikki praktikkoeläinlääkärit ovat velvollisia tarvittaessa työskentelemään sekä suur- että pieneläinpäivystäjinä. Koska yksikön eläinlääkäriä vakanssit eivät riitä siihen, että kaksi eläinlääkäriä päivystäisi yhtäaikaa, pyritään määräaikaisten eläinlääkäreitä rekrytoimaan vajetta paikkaamaan. Määräaikaisten eläinlääkäreiden palkkakustannuksista tekee päätöksen henkilöstöjohtaja.

Pöytäkirjan mukaan lautakunta on ehdottanut kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustoon periaatepäätökseksi seuraavaa:

”Valtuusto oikeuttaa elinvoima- ja ympäristötoimialan muuttamaan pieneläinpäivystyksen järjestämistapaa siten, että pieneläinpäivystys hankitaan ostopalveluna. Tässä

tarkoituksessa elinvoima- ja ympäristötoimiala oikeutetaan järjestämään tarjouskilpailu pieneläinpäivystyksen järjestämisestä ostopalveluna. Kilpailutus tulee toteuttaa siten, että päivystysvastaanotto sijaitsee 15 minuutin ajomatkan päässä Porin keskustasta ja että kaikkina vuorokaudenaikoina päivystyksessä on työskenneltävä vähintään yhden eläinlääkärin ja eläintenhoitajan kokoonpanolla. Lisäksi lautakunta oikeuttaa toimialajohtajan käymään neuvottelut Porin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kuntien kanssa neuvottelut yhteistoimintasopimuksen päivittämiseksi.”.

Porin kaupungin ympäristöjaoston selvitys 7.9.2022 (Ote pöytäkirjasta 01.09.2022)

Jaoston selvityksen mukaan Porin yhteistoiminta-alue koostuu Porin, Ulvilan, Nakkilan, Harjavallan ja Eurajoen alueista ja toimipisteitä on Porissa, Ulvilassa, Harjavallassa ja Eurajoella.

Selvityksen mukaan vuoteen 2020 asti suurelainten päivystysrenkaaseen on kuulunut 5 praktikkoeläinlääkärinä, jotka tekivät päivystykset normaalin päivätyön lisäksi. Kesäisin käytössä on ollut sijaisia. Keskitetty päivystysnumero on ollut käytössä siten, että suurelänlääkärin ja pienelänlääkärin tavoittaa omasta numerosta.

Selvityksen mukaan vuoden 2020 aikana kaupungin taholta on tullut noin 150 000e/vuosi koskeva säästämisvelvoite. Selvityksen mukaan vuoden 2021 alussa kahdeksasta praktikkoeläinlääkärin virasta oli täytettynä ainoastaan 3-4,5 ja osa eläinlääkäreistä oli pitkällä sairauslomilla. Lisäksi uusien eläinlääkärien rekrytointi on ollut haasteellista. Selvityksen mukaan resurssivajeesta johtuen vuoden 2021 alusta on siirrytty malliin, jossa vain viikonloppuisin ja pyhäpäivisin oli eriytetty pien- ja suurelänpäivystys. Selvityksen mukaan näihin saatiin palkattu ulkopuolisia päivystäjiä. Lisäksi aiemmin Sastamalan alueen hoitama Lavian alue otettiin päivystyksen piiriin.

Selvityksen mukaan kunnaneläinlääkärit päivystivät arkena (ma-to) sekä pien- että suurelaimet yhteispäivystyksenä. Selvityksen mukaan vuoden 2021 aikana tehtiin Evidensia Oy:n kanssa sopimus, jossa Evidensia ottaa 1.10.2021 lähtien pieneläinpäivystyksen hoidettavakseen Porin Syke klinikalla. Selvityksen mukaan sopimusajankohdan lähestyessä Evidensia on ilmoittanut, ettei se pysty tekemään arkipäivystystä kello 16–08 välisenä aikana, jolloin kyseisenä aikana tulevat potilaat joudutaan lähettämään Raison tai Tampereen päivystäville klinikoille. Selvityksen mukaan kunta on tästä johtuen jatkanut kunnaneläinlääkäreiden yhteispäivystystä arkipäivinä (ma-to) ja eriytettyä päivystystä viikonloppuisin ja pyhäpäivisin. Selvityksen mukaan Evidensia on ilmoittanut, että vuoden 2022 alusta pystytään todennäköisesti järjestämään myös pieneläinten arkipäivystys iltaisin ja öisin Porin Syke -klinikalla.

Selvityksen mukaan Evidensia Syke ei kuitenkaan pystynyt vuoden 2022 alusta tekemään päivystystä sovitusti ja kaupungin taholta on sovittu, että asiaa seurataan yhteisillä kokouksilla, joissa on kuitenkin selvinnyt, että uusien eläinlääkärien rekrytointi on ollut hyvin haastavaa ja noudatettua järjestämismallia on päätetty jatkaa 1.10.2022 asti.

Selvityksessä on otettu kantaa siihen, miksi Porin kaupunki ei pysty tarjoamaan eläinlääkäreitä arki-iltojen ja öiden päivystykseen. Selvityksen mukaan Porissa on ollut vuoden 2022 alussa vain 4,5 virkaa täytettynä 6,5 virasta vaikka koko ajan on haettu kahteen muuhun virkaan eläinlääkäreitä. Selvityksen mukaan toukokuusta lähtien on virkoja saatu täytettyä 5 ja nämä tekevät suurelänpäivystystä 1/5 periaatteella. Selvityksen mukaan 3 eläinlääkärinä on ehdottomasti kieltäytynyt irtisanoutumisen uhalla tekemästä pieneläinpäivystystä samaan aikaan suurelänpäivystyksen kanssa sen vilkkaudesta johtuen. Lisäksi myös lainsäädäntö edellyttää päivystysten eriyttämistä, jonka perusteella kaupungin on ollut mahdotonta osallistua Evidensialle myytyyn pieneläinpäivystyksen hoitoon.

Selvityksen mukaan vuoden 2022 ensimmäisen 6 kuukauden aikana Evidensia Syke on hoitanut 685 potilasta, mikä on 3,7 asiakasta/vrk. Raisioon tai Tampereelle on lähetetty tänä aikana 72 potilasta, joka on noin 10,5% asiakkaista. Yhteensä Evidensia on hoitanut keskimäärin 4,1 asiakasta/vrk. Selvityksen mukaan 89,5 % asiakkaista on pystytty hoitamaan Porin klinikalla lyhyen asiointimatkan päässä. Selvityksen mukaan potilaita on ollut hieman enemmän kuin vuonna 2020 ensimmäisen 6 kuukauden aikana. Porin keskustasta on keskimäärin Tampereen Veteriin 111 km ajoajan ollessa 1 t 25min ja Evidensia Vettori Raisioon 133 km ja ajoajan ollessa 1 t 40min. Selvityksen mukaan yhteistoiminta-alueen pohjoiselta alueelta Lavalta Tampereelle on 70 km ja eteläiseltä alueelta Eurajoelta Raisioon 99 km. Osalla asiakkaista ajomatka on ollut yli 100 km, joka on suosituksen yläraja. Selvityksen mukaan muutamien äkillisten eläinlääkäreiden sairastapausten takia henkilökunta on joutunut ohjaamaan potilaat Tampereelle tai Raisioon myös arkena klo 8-16 tai viikonloppuisin.

Selvityksen mukaan nykyisessä mallissa on pystytty tarjoamaan eriytetty päivystys kuntalaisille siten, että suurelänpäivystyksestä vastaava eläinlääkäri on tavoitettavissa kaikkina vuorokaudenaikoina sekä arkena että pyhänä. Selvityksen mukaan suurelänpäivystyksestä vastuussa oleva hoitaa lisäksi akuutit virkatehtävät kuten kiireelliset eläinsuojelukäynnit ja tarvittaessa eläimen lopetuksen sekä muut määrätty kiireelliset virkatehtävät. Selvityksen mukaan Evidensia on ilmoittanut, että se pyrkii rekrytoimaan puuttuvat eläinlääkärit mahdollisimman pian, jotta arkipäivystys pystytään järjestämään iltaisin ja öisin myös Porin toimipisteessä. Selvityksessä on lisäksi todettu, että yksityisten klinikoiden ja praktikkojen määrä yhteistoiminta-alueella on vähentänyt arkipäivänä tehtävää kunnaneläinlääkäriin työn tarvetta.

ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Ratkaisu

Aluehallintovirasto kiinnittää Porin kaupungin ympäristöterveysjaoston huomiota ja huomioitavaksi vastaisuudessa, että Eläinlääkintähuoltolain 13 §:n 3 momentin mukaisesti kiireellinen eläinlääkäriinapu on järjestettävä päivystysalueella siten, että kotieläimiä, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettua eläinlääkäriin vastaanotolle, ja kotieläimiä, joille annettava eläinlääkäriinapu edellyttää eläinlääkäriin käyntiä eläimenpitopaikassa, hoitaa pääasiassa eri henkilökunta.

Asia ei anna aiheetta aluehallintoviraston muihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 1 §:n mukaan tämän lain tarkoituksena on varmistaa kuntien järjestämien eläinlääkäriinpalveluiden saatavuus ja laatu sekä muiden eläinlääkäriinpalveluiden valvonta.

Eläinlääkintähuoltolain 6 §:n mukaan aluehallintovirasto valvoo tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista toimialueellaan.

Eläinlääkintähuoltolain 7 §:n 1 momentin mukaan kunta järjestää alueellaan peruseläinlääkäriinpalvelut ja kiireellisen eläinlääkäriinavun sekä elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan ja kunnaneläinlääkäriinille säädettyjen tehtävien hoidon siten kuin tässä laissa säädetään. Kunnassa näistä tehtävistä huolehtii kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin. Mitä tässä laissa säädetään kunnasta, koskee myös kuntayhtymää ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetussa laissa (410/2009) tarkoitettua yhteistoiminta-alueetta. Pykälän 2 momentin mukaan

kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivalta kuuluu tai voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Eläinlääkintähuoltolain 8 §:n 1 momentin mukaan Elintarviketurvallisuusviraston on laadittava valtakunnallinen ohjelma kuntien järjestämistä eläinlääkäripalveluista sekä tässä laissa tarkoitetusta eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta. Ohjelman tulee sisältää eläinlääkäripalveluiden saatavuutta ja laatua koskevat yleiset tavoitteet sekä valvontaan kuuluvat tarkastukset, näyteenotot ja muut toimenpiteet. Ohjelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Ohjelma on osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa ja osa rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritetusta virallisesta valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 882/2004 mukaista kansallista valvontasuunnitelmaa.

Eläinlääkintähuoltolain 13 §:n 1 momentin mukaan kunnan on järjestettävä kiireellistä eläinlääkäripalvelua alueellaan olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokaudenaikoina. Pykälän 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä päivystyspalvelu virka-ajan ulkopuolella tarvittavaa kiireellistä eläinlääkäripalvelua varten yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa yhtä tai useampaa seutu- tai maakuntaa vastaavalla päivystysalueella. Pykälän 3 momentin mukaan kiireellinen eläinlääkäripalvelu on järjestettävä päivystysalueella siten, että kotieläimiä, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle, ja kotieläimiä, joille annettava eläinlääkäripalvelu edellyttää eläinlääkäriin käyntiä eläimenpitopaikassa, hoitaa pääasiassa eri henkilökunta. Tästä vaatimuksesta voidaan kuitenkin poiketa päivystysalueella, jonka eläintiheys on pieni tai jossa sellaisten kotieläinten, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle, osuus kaikista päivystysalueella pidettävistä kotieläimistä on vähäinen tai se on muusta erityisestä syystä perusteltua. Päivystysaluetta varten on järjestettävä keskitetty palvelu yhteydenottoja varten.

Eläinlääkintähuoltolain 14 §:n mukaan peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäripalvelun tulee olla saatavilla palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen.

Eläinlääkintähuoltolain 16 §:n 1 momentin mukaan tämän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten kunnassa on oltava tarpeellinen määrä kunnaneläinlääkäriin virkoja. Virka voi olla useamman kunnan tai kuntayhtymän taikka kunnan ja kuntayhtymän yhteinen. Jos kunnassa on useampi kuin yksi kunnaneläinlääkäriin virka, kunnan on määrättävä kunnaneläinlääkäreiden keskinäisestä tehtäväjaosta.

Eläinlääkintähuoltolain 17 §:n mukaan kunta voi tehdä yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan kanssa sopimuksen 11 ja 13 §:ssä säädettyjen palveluiden tuottamisesta.

Aluehallintovirasto toteaa, että [REDACTED] ja [REDACTED] kanteluissaan esiin tuoma tyytymättömyys kohdistuu pääosin siihen miten virka-ajan ulkopuolinen kiireellinen eläinlääkäripalvelu on Porin yhteistoiminta-alueella järjestetty vuodesta 2021 alkaen. Kanteluissa on esitetty tyytymättömyyttä erityisesti siihen, millä tavalla eläinlääkäripalveluiden järjestäminen ja saatavuus on tosiasiasa toteutunut sen jälkeen kun pieneläinlääkäripalvelusta koskeva kiireellinen eläinlääkäripalvelu on päätetty ostaa yksityiseltä eläinlääkäripalvelun tuottajalta. Kanteluiden mukaan yksityinen eläinlääkäripalvelun tarjoaja ei ole pystynyt tuottamaan sopimuksen mukaista palvelua niin että palvelu olisi saatavissa palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä. [REDACTED] ja [REDACTED] näkemyksen mukaan Porin yhteistoiminta-alueella on näin ollen

laiminlyöty kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisvelvollisuus siten, että palvelu olisi saatavissa palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä. Kanteluissa on moitittu lisäksi tuotetun palvelun tasoa.

Kiireellisen eläinlääkäriavun järjestäminen ajalla 1.1.2021-1.10.2021

Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunnan kokousta 3.3.2021 koskevan pöytäkirjaotteen (koskien kokousta 10.2.2021) mukaan eläinlääkäripäivystyksen tuottaminen eriytettyä on vuoden 2020 aikana muodostunut käytännössä mahdottomaksi määräaikaisten eläinlääkäreiden ja sijaisten huonon saatavuuden johdosta. Pöytäkirjan mukaan vuoden 2021 alusta alkaen eläinlääkäripäivystys on Porin yhteistoiminta-alueella järjestetty siten, että arkisin alueella päivystää yksi eläinlääkäri kerrallaan sekä suur- että pieneläimiä, ja viikonloppuisin sekä pyhäpäivisin päivystää yhtäaikaa kaksi eläinlääkäriä, jotka sopivat työnjaosta keskenään. Mikäli kahta eläinlääkäriä ei poikkeustilanteessa ole saatavilla, voidaan lyhytaikaisesti järjestää päivystys yhden eläinlääkäriin voimin myös pyhäpäivinä ja viikonloppuisin. Eläinlääkäripäivystyksessä työskentelee työnantajan palkkaamana eläintenhoitaja arki-iltaisoin klo 24 saakka ja viikonloppuisin yhden työvuoron ajan. Hoitajien työvuorojen ulkopuolella eläinlääkärit ottavat itse puhelut vastaan sekä hoitavat potilaat ilman hoitajaa. Pöytäkirjan mukaan lautakunta on katsonut järjestelyn edelleen täyttävän laissa säädetyn vaatimuksen päivystysten eriyttämiselle. Pöytäkirjan mukaan käytettävissä olevaan resurssiin kohdistuvan leikkauksen myötä eriytetyn päivystyksen tuottaminen ei ole enää mahdollista olemassa olevalla eläinlääkärimäärällä.

Pöytäkirjan mukaan lautakunta on kokouksessaan 3.3.2021 päättänyt, että eläinlääkäripäivystystä jatketaan Porin yhteistoiminta-alueella 1.4. -31.8.2021 välisenä aikana niin, että päivystyksessä työskentelee koko päivystysajan kaksi eläinlääkäriä sekä eläintenhoitaja. Mikäli kahta eläinlääkäriä ei ole saatavilla ilman, että työssä olevien kaupungineläinlääkäreiden päivystysvelvoite (1/5) ylittyy, voidaan päivystys lyhytaikaisesti järjestää yhden eläinlääkäriin voimin. Kaikki praktikkoeläinlääkärit ovat velvollisia tarvittaessa työskentelemään sekä suur- että pieneläinpäivystäjinä. Koska yksikön eläinlääkäriavokanssit eivät riitä siihen, että kaksi eläinlääkäriä päivystäisi yhtäaikaa, pyritään määräaikaista eläinlääkäreitä rekrytoimaan vajetta paikkaamaan.

Lautakunnan kokousta 28.4.2021 koskevan pöytäkirjan mukaan lautakunta on kokouksessa päättänyt hankkia pieneläinpäivystyksen ostopalveluna sekä päättänyt hyväksyä tarjouspyynnön julkaistavaksi ja tarjouskilpailun avattavaksi.

Aluehallintovirasto toteaa, että eläinlääkintähuoltolain 13 §:n 3 momentin mukaan kiireellinen eläinlääkäriavun on järjestettävä päivystysalueella siten, että kotieläimiä, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle, ja kotieläimiä, joille annettava eläinlääkäriavun edellyttää eläinlääkäriin käyntiä eläimenpitopaikassa, hoitaa pääasiassa eri henkilökunta. Tästä vaatimuksesta voidaan kuitenkin poiketa päivystysalueella, jonka eläintiheys on pieni tai jossa sellaisten kotieläinten, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle, osuus kaikista päivystysalueella pidettävistä kotieläimistä on vähäinen tai se on muusta erityisestä syystä perusteltua. Pykälää koskevien esitöiden (HE 81/2009 vp) mukaan henkilökunnan osoittaminen joko pienikokoisia tai suurikokoisia eläimiä varten olisi lähtökohta, josta voitaisiin joustaa tilanteen niin edellyttäessä. Siten pieneläinvastaanotolla toimiva eläinlääkäri voisi tarvittaessa osallistua tuotantoeläinten hoitoon ja päinvastoin. Molemmissa päivystysjärjestelmissä voisi myös olla yhteinen avustava henkilökunta.

Aluehallintovirasto toteaa, että ajalla 1.1.2021-1.10.2021 kiireellinen eläinlääkäriavun on järjestetty Porin yhteistoiminta-alueella siten, että kaikkina vuorokaudenaikoina kiireellisestä eläinlääkäriavusta on vastannut yksi eläinlääkäri ajalla 1.1.2021-

31.3.2021. Ajalla 1.4.2021-31.8.2021 kiireellisestä eläinlääkäriavusta antamisesta on vastannut kaksi eläinlääkärinä. Aluehallintovirasto katsoo, että pieneläinten ja suurelainten päivystysten eriyttämisvaatimuksen ei voida katsoa täyttyneen ainakaan siltä osin kun päivystyksen tuottamisesta on vastannut yksi eläinlääkäri. Aluehallintovirasto toteaa lisäksi, ettei pieneläinten ja suurelainten päivystysten eriyttämisvaatimuksesta poikkeamista ole myöskään esitetty tai muutoin perusteltu aluehallintovirastolle. Aluehallintovirasto ei siten ole myöskään ratkaissut sitä asiaa, onko poikkeaminen mahdollista esitetyillä perusteilla. Aluehallintovirasto katsoo, että Porin yhteistoiminta-alueella on tältä osin toimittu kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisessä eläinlääkintähuoltolain 13 §:n vastaisesti siltä osin, kun pieneläin ja suurelainten päivystyksestä on vastannut sama henkilökunta eikä palvelu ole ollut eriytettyä.

Kiireellisen eläinlääkäriavun järjestäminen 1.10.2021 jälkeen

Asiassa saadun selvityksen mukaan edellä ilmenevien resurssipuutteiden seurauksena pieneläinpäivystyksen järjestämistä on päätetty muuttaa siten, että palvelu hankitaan ostopalveluna.

Asiassa saadun selvityksen mukaan pieneläinpäivystys on päätetty hankkia Evidensia Eläinlääkäriasemalta, joka on 1.10.2021 lähtien vastannut palvelun tuottamisesta. Selvityksen mukaan resurssipulaan perustuen Evidensia ei kuitenkaan ole pystynyt tuottamaan palvelua sopimuksen mukaisesti ja palvelua on osittain jouduttu tarjoamaan myös Eläinlääkäriaseman Raision ja Tampereen toimipisteissä. Asiassa saadun selvityksen mukaan vuoden 2022 ensimmäisen 6 kuukauden aikana 89,5 % asiakkaista on pystytty hoitamaan Porin klinikalla lyhyen asiointimatkan päässä. Selvityksen mukaan 6 kuukauden aikana potilaita on ollut hieman enemmän kuin vuonna 2020 ensimmäisen 6 kuukauden aikana. Selvityksen mukaan Porin keskustasta on keskimäärin Tampereen Veteriin 111 km ajoajan ollessa 1 t 25min ja Evidensia Vettori Raisioon 133 km ja ajoajan ollessa 1 t 40min. Selvityksen mukaan yhteistoiminta-alueen pohjoiselta alueelta Lavialta Tampereelle on 70 km ja eteläiseltä alueelta Eurajoelta Raisioon 99 km. Osalla asiakkaista ajomatka on ollut yli 100 km, joka on suosituksen yläraja. Selvityksen mukaan muutamien äkillisten eläinlääkäreiden sairastapausten takia henkilökunta on joutunut ohjaamaan potilaat Tampereelle tai Raisioon myös arkena klo 8-16 tai viikonloppuisin.

Aluehallintovirasto toteaa, että eläinlääkintähuoltolain 13 §:n mukaan kunnan on järjestettävä kiireellistä eläinlääkäriapua alueellaan olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokaudenaikoina. Eläinlääkintähuoltolain 14 §:n mukaan kiireellisen eläinlääkäriavun tulee olla saatavilla palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen. Ruokaviraston laatiman eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman (EHO) 2015 – 2022 mukaan valtakunnallisen ohjelman tavoitteena on tehostaa ja yhdenmukaistaa eläinlääkintähuoltolaissa tarkoitettua eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa sekä ohjata eläinlääkäripalveluiden järjestämistä.

Aluehallintovirasto toteaa, että eläinlääkintähuoltolaissa tai sen esitöissä ei ole tarkemmin määritelty esimerkiksi sitä, milloin kiireellistä eläinlääkäriapua koskeva palvelu on saatavissa kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä. Aluehallintovirasto toteaa, että kiireelliseen eläinlääkäriapuun kuuluvat akuutisti sairaiden eläinten perustutkimus ja vähintään ensiapuluonteiset hoitotoimenpiteet. Kiireellisen eläinlääkäriavun tavoitteena on ensiaputyypinen toiminta, jolla pyritään hoitamaan eläimen henkeä ja hyvinvointia uhkaavat tapaukset ja varmistamaan, että potilaan tila ei kohtuuttomasti heikkene sen odottaessa virka-aikana annettavia palveluja. Valtakunnallisen EHO-ohjelman mukaan kiireellisen eläinlääkäriavun resurssit on mitoitettava siten, että apua on kaikkina vuorokaudenaikoina saatavissa kolmen tunnin sisällä tilauksesta 90 prosentissa tapauksista. Ohjelman mukaan päivystysalueet on mitoitettava

siten, että 90 prosentissa tapauksista päivystävän eläinlääkärin matka eläintenpito-paikkaan tai eläimen omistajan matka pieneläinvastaanotolle on alle sata kilometriä. Etäisyydestä voidaan poiketa Kainuun ja Lapin maakunnissa sekä saaristokunnissa. Remissioklinikalle matka voi olla pidempikin, mikäli välitöntä ensiapua on saatavilla kohtuullisella etäisyydellä. Eläinlääkintähuoltolain 17 §:n mukaisesti kunta voi tehdä yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan kanssa sopimuksen peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun tuottamisesta. Jos kunta ostaa palveluita yksityiseltä palveluntuottajalta, on kunnan suunniteltava kuinka se valvoo ostopalveluidensa laa-tua. Vastuu palvelun asianmukaisesta saatavuudesta säilyy kuitenkin kunnalla, vaikka palvelu toteutettaisiin ostopalveluna.

Aluehallintovirasto toteaa, että edellä mainitun EHO-ohjelman mukaisesti eläinlääkä-rinavun resurssit on mitoitettava siten, että apua on kaikkina vuorokaudenaikoina saa-tavissa kolmen tunnin sisällä tilauksesta 90 prosentissa tapauksista. Ohjelman mukaan päivystysalueet on mitoitettava siten, että 90 prosentissa tapauksista päivystävän eläinlääkärin matka eläintenpito-paikkaan tai eläimen omistajan matka pieneläinvas-taanotolle on alle sata kilometriä. Asiassa saadun selvityksen mukaan vuoden 2022 ensimmäisen 6 kuukauden aikana 89,5 % potilaista on pystytty hoitamaan Porin toimi-pisteessä lyhyen ajomatkan päässä sekä kohtuullisessa ajassa. Selvityksestä ei kui-tenkaan ilmene se, miten palvelun saatavuus on kokonaisuudessaan toteutunut sillä ajalla, kun palvelun tuottamisesta on vastannut Evidensia Eläinlääkäriasema.

Porin kaupungin ympäristöterveysjaoston toteutunutta hoitoa koskevan selvityksen pe-rusteella on kuitenkin mahdollista arvioida sitä, miten palvelun tosiasiallinen saatavuus on vastannut EHO-ohjelmassa asetettuja kriteerejä. Saadun selvityksen mukaan re-surssin mitoituksen osalta pääosassa hoitotapauksista toteutuu EHO-ohjelmassa mää-ritellyt kriteerit palvelun saatavuudesta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyy-dellä. Aluehallintovirasto toteaa, että koska eläinlääkintähuoltolain 14 §:ssä ei ole ni-menomaisesti säädetty siitä, milloin palvelu on saatavilla palveluiden käyttäjien kan-nalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä, ja koska EHO-suunnitelman osalta kyse on palvelun saatavuuden yleisten tavoitteiden tarkemmasta määrittelystä, ei nyt havaittujen puutteiden voida katsoa kokonaisuutena arvioiden olevan sellaisia, joiden perusteella Porin yhteistoiminta-alueella olisi toimittu pieneläinpäivystyksen jär-jestämisen tai palvelun tuottamisen valvonnan osalta ilmeisen lainvastaisesti tai muu-toin epäasianmukaisesti siltä osin, kun palvelua on osittain jouduttu tarjoamaan myös Raison tai Tampereen toimipisteissä. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan arvi-oinnissa on otettava erityisesti huomioon vallitseva tilanne eläinlääkäreiden yleisessä ja puutteellisessa saatavuudessa.

Aluehallintovirasto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että palvelun tuottamisen ja tuotetun palvelun laadun ja saatavuuden tulee täyttää eläinlääkintähuoltolaissa sääde-tyt vaatimukset. Lähtökohtaisesti palvelun tulee siten täyttää myös EHO-suunnitel-massa palvelun saatavuudelle asetetut vaatimukset. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan yhteistointa-alueella tulee siten varmistaa riittävin resurssein palvelun lainmu-kainen toteutuminen. Aluehallintovirasto kehottaa lisäksi Porin kaupungin ympäristö-terveysjaostoa huolehtimaan siitä, että peruseläinlääkäripalvelu ja kiireellinen eläinlää-käriapu on myös jatkossa saatavissa palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä siten kuin Ruokaviraston laatimassa eläinlääkintä-huollon valtakunnallisessa ohjelmassa 2015–2022 tarkemmin määritellään.

Edellä olevan perusteella aluehallintovirasto pyytää Porin kaupungin ympäristö-terveysjaostoa toimittamaan aluehallintovirastolle selvityksen siitä, miten osto-palveluna hankittu pieneläinpäivystys on jaoston 7.9.2022 antaman selvityksen jälkeen toteutunut ja onko palvelun saatavuus ollut eläinlääkintähuoltolain 14 §:n ja EHO-suunnitelman mukaista.

Aluehallintovirasto pyytää toimittamaan selvityksen 31.12.2022 mennessä.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) 1 §, 6 §, 7 §, 8 §, 13 §, 14 §, 16 § ja 17 §

MUUTOKSENHAKU

Hallintolain 53 d §:n mukaan hallintokanteluasiassa annettuun ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja antaa tarvittaessa lakimies Tuomo Ollula p. 0295 018 014,

Yksikön päällikkö, läänineläinlääkäri

Jani Soini

Lakimies

Tuomo Ollula

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös

Porin kaupungin ympäristöterveysjaosto, jonka tulee antaa päätös tiedoksi asiassa selvityksiä antaneille

Tiedoksi

Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunta

Suoritemaksu

maksuton päätös

Tämä asiakirja LSAVI/1399/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSAVI/1399/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Ollula Tuomo 07.11.2022 12:38

Ratkaisija Soini Jani 07.11.2022 12:41